

Jak tato kniha vznikla	9
Kdo je to „já“?	13
Jak se vyrovnat s pocity, které jsou s učením spojeny	14
Otázky a příběhy rodičů a učitelů	35
Sedm dovedností, které vybídnou děti ke spolupráci	44
Otázky a příběhy rodičů a učitelů	64
Úskalí trestu: Alternativy, které vedou k sebedisciplíně	72
Otázky a příběhy rodičů a učitelů	87
Řešení problémů společně: Šest kroků, jak podpořit dětskou kreativitu a odpovědnost	96
Otázky a příběhy rodičů a učitelů	114
Chvála, která prospěje, kritika, která neublíží	124
Otázky a příběhy rodičů a učitelů	137
Jak osvobodit dítě z jeho role	146
Otázky a příběhy rodičů a učitelů	162
Spolupráce mezi učitelem a rodičem	170
Otázky a příběhy učitelů a rodičů	183
Lovec snů	194

JAK TATO KNIHA VZNIKLA

První střípky této knihy spatřily světlo světa, když jsme ještě jako mladé matky navštěvovaly kurzy dětského psychologa dr. Haima Ginotta. Po každé z jeho hodin jsme domů jely s úžasem nad všemi těmi dovednostmi a zároveň jsme hořekovaly nad tím, že jsme je nepoznaly už dřív, když jsme obě dvě učily, jedna na jedné newyorské střední škole a druhá na Manhattanu.

Vůbec jsme netušily, jak se naše dílo rozroste. Byly prodány přes dva miliony kopií a knihy byly přeloženy do více než dvanácti jazyků. Naše přednášky po Spojených státech a Kanadě se rozrostly o mnoho nových nadšenců. Přes padesát tisíc skupinek začalo používat naše metody, ať už díky knize, audionahrávkám nebo videím, a tyto metody pronikly i do tak dalekých zemí, jako jsou např. Nikaragua, Keňa, Malajsie či Nový Zéland. A za těch dvacet let, co jsme se do problému komunikace s dětmi ponořily, jsme neustále slyšely slova díky od učitelů, kteří díky jedné z našich knih či seminářů dokázali naprosto změnit své vyučovací hodiny. Kromě toho jsme stále častěji slyšely prosbu o knihu určenou konkrétně pro učitele. Jeden učitel z Michiganu nám napsal:

Po více než dvaceti letech učitelské praxe při denním kontaktu s neukázněnými žáky jsem byl velmi překvapen, kolik nových možností jste rodičům ukázali, jak zkrotit své potomky. V současné době v okrsku, kde pracuji, vzniká nový učební plán. Pevně věřím, že metody, které jste ve svých knihách doporučily, budou sloužit jako opěrný systém právě tohoto plánu. Zvažovaly jste někdy, že byste napsaly knihu přímo pro učitele?

Školní výchovná poradkyně z Missouri nám napsala:

Nedávno jsem otevřela skupinku pro rodiče, která jako svou „bibli“ používá Vaši knihu *Jak mluvit, aby nás děti poslouchaly*. Jedná paní, také učitelka, se rozhodla metody z knihy aplikovat ve své třídě a říkala, že se nevhodné chování dětí výrazně zmírnilo. Změna byla tak patrná, že si toho všimla i ředitelka školy, a požádala mě, abych vedla tento kurz po všechny zaměstnance.

Výsledky byly dramatické. Celkově se snížila školní absence, děti se začaly věnovat více studiu než různým lumpárnám a po celé škole se rozhostil duch sebeúcty.

Výchovný poradce z New Yorku napsal:

Velmi mě znepokojuje vzrůstající počet dětí, které si do školy kromě pomůcek nosí i nože a jiné zbraně. Nemohu přestat myslet na to, že ani detektory kovu či bezpečnostní služba nedokážou problém vyřešit. Snad by to dovedla správná komunikace. Kdyby snad učitelé znali metody, o kterých píšete, byli by lépe vybaveni a dokázali by dětem pomoci, jak zvládat vztek nenásilnou formou. Co kdybyste napsaly knihu právě pro učitele, výchovné poradce, ředitele, vychovatelky z družiny atd.?

Všechny návrhy jsme vzaly naprosto vážně, ale nakonec jsme se shodly, že napsat knihu pro učitele není nic jednoduchého a že to přenecháme raději někomu jinému.

A pak jsme obdržely ty dva osudné telefonáty. Zavolaly nám Lisa Nybergová a Rosalyn Templetonová. Lisa je učitelkou na základní škole ve Springfieldu v Oregonu a učí třetí a čtvrtou třídu, Rosalyn je profesorkou na univerzitě v Illinois a připravuje budoucí učitele. Obě dvě si hořce postěžovaly nad zkosnatělými a trestajícími praktikami ve školství, které sice mají za cíl naučit děti chovat se slušně, ale přitom se účinkem spíše mýjejí. Obě ženy se snaží najít alternativní možnost, jak dosáhnout požadovaného cíle, ale pomocí jiných metod. Hlavním cílem je vychovat z dětí uvědomělé bytosti, které vědí, jak se chovat a jak se ovládat. Když si prý přečetly knihu *Jak mluvit, aby nás děti poslouchaly, jak naslouchat, aby nám děti důvěřovaly*, pocítily silnou touhu po podobné knize určené učitelům.

Když jsme se s Lisou a Rosalyn pustily do delšího rozhovoru, zjistily jsme, že jejich zkušenosti jsou skutečně velmi široké. Obě ženy učily jak ve městě, tak na předměstí i na vesnicích. Obě dvě získaly doktorát v oboru vzdělávání. A obě dvě přednášely na konferencích pro učitele. Najednou se úmysl napsat knihu určenou pro učitele nezdál tak nereálný. Kromě zkušeností těchto dvou učitelek jsme se přece mohly spolehnout i na naši vlastní praxi, vlastní zážitky a zkušenosti, které obohacovaly náš život po dobu dvaceti let. Nic nám tedy nestálo v cestě.

To léto se tyto dvě ženy rozhodly nasednout do letadla a přiletět za námi. Hned od samého počátku jsme všechny čtyři cítily, že je mezi námi velmi příjemná atmosféra a že se naše vlastní zkušenosti a vědomosti mohou společnou prací jen rozšířit a vylepšit. Poté, co jsme se shodly na předběžné formě této knihy, jsme se rozhodly napsat ji z pohledu učitelky, která se snaží naučit vše potřebné pro svou praxi a vzájemný vztah se svými žáky. Její zkušenosti budou zkušenostmi nás všech. Text bude obohacen o řádky z našich předešlých knih, o různé postřehy, obrázky, otázky i odpovědi.

Čím déle jsme o knize hovořily, tím více jsme se utvrzovaly v tom, že je potřeba věnovat nějaký čas i tomu nejdůležitějšímu učiteli v životě dítěte, a to samotnému rodiči. *Výsledky žáka ve škole totiž nejsou jen odrazem jeho vztahu s učitelem, ale také jeho vztahu*

s rodiči a odrazem toho, co se děje před odchodem do školy a po příchodu ze školy domů. Ať už jsou záměry učitele či rodiče sebelepší, pokud nemá vědomosti na to, aby své plány uvedl do praxe, může se z dítěte i přes jeho dobré úmysly stát ztroskotanec.

Základem úspěchu je, aby se mezi učitelem a rodičem vytvořil dobře fungující vztah a spolupráce. Oba dva musejí znát rozdíl mezi slovy, která demoralizují, a těmi, která motivují. Oba dva musejí znát rozdíl mezi slovy, která vedou ke konfrontacím, a těmi, která vedou ke spolupráci. A nakonec rozdíl mezi tím, jak dítěti znemožnit koncentraci na vlastní práci, a tím, jak jeho touhu k učení povzbudit.

A pak nás napadlo, že kromě toho všeho máme k mladé generaci ještě jednu povinnost. Nikdy předtím nebyl mladý člověk vystaven tolika možnostem vidět násilí, ať už ve formě demonstrací rozehnaných obušky a slzným plynem či jiných příkladech brutality. Nikdy předtím nebylo tolik zapotřebí ukázat, že existují i jiné, civilizovanější možnosti, jak obhájit svůj názor – čestně a zdvořilou komunikací. Takto můžeme nejlépe děti ubránit před jejich vlastními násilnými tendencemi. Ve chvílích vzteku budou znát i jinou možnost, než sáhnout po zbrani a domoci si svého násilím. Naučí se novému způsobu chování, a to od lidí, kteří jsou pro ně nejdůležitější.

S tímto přesvědčením jsme se pustily do práce. O tři roky později, když jsme v rukou držely hotovou knihu, jsme všechny cítily velké uspokojení. Položily jsme základy ke vzniku knihy *Jak mluvit, aby se děti lépe učily – doma i ve škole*. Vložily jsme do díla konkrétní příklady jazyka a přístupu, který leží v samém srdci učebního procesu. Ukázaly jsme emocionálně zdravé prostředí, které dítě podněcuje k přijímání nových informací. Ukázaly jsme, jak je možné dítě přimět k disciplíně a zodpovědnosti. Najdete zde hned několik metod, jak dítě podpořit ve víře, kým je a kým se může stát.

Pevně věříme, že nápady v knize, kterou držíte ve svých rukou, vám pomohou obohatit váš přístup a vztahy k dětem a obdarovat je novou chutí do bádání.